

Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika

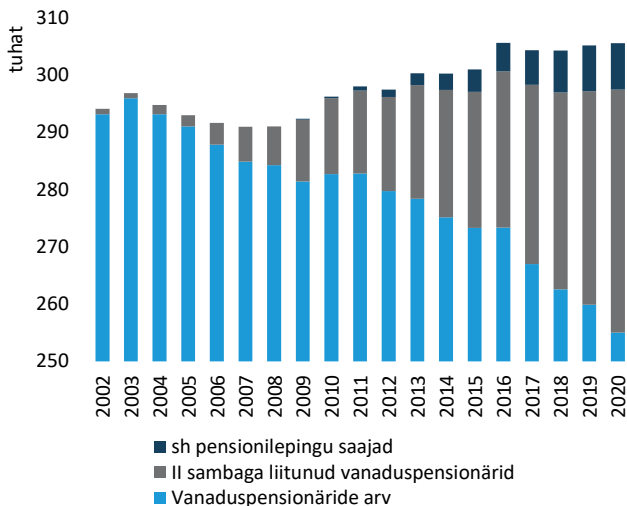
Seisuga 31.12.2020

1. RIIKLIK VANADUSPENSION JA KOHUSTUSLIK KOGUMISPENSION

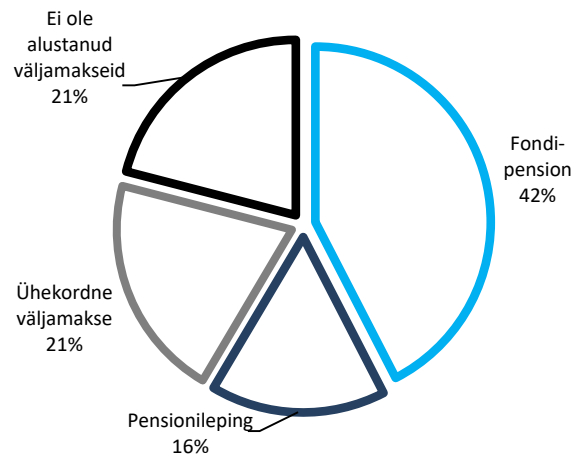
1.1. Väljamaksed

- 2020. aasta lõpus oli 305 553 vanaduspensionäri, kellest ennetähtaegselt pensionile läinuid oli 28 154. Vanaduspensionäride arv suurenes aastaga ca 433 inimese võrra. Ennetähtaegsete pensionäride arv suurenes 376 inimese võrra.
- Õigus II samba pensionile oli aasta lõpus 50 567 inimesel, kellest väljamaksete avalduse oli esitanud 39 955 inimest. Väljamakseid saavate isikute arv suhtena väljamaksetele õigust omavatesse isikutesse suurenes aasta jooksul ühe protsendipunkti võrra 79 protsendini.
- II samba väljamakseid saanud isikutest 54% (21 450 inimest) on saanud fondipensioni makseid, 26% (10 400 inimest) on saanud ühekordse väljamakse pensionifondist ja 20% (8 140 inimest) kindlustusseltsidest pensionilepingute makseid. Fondipensioni saajate hulgas on ka inimesi (umbes 6800), kes hiljem on saanud ühekordse väljamakse.
- Osakuomanikest, kel tuli kuni 2020. aasta 6. novembrini pensioni saamiseks sõlmida pensionileping, oli 69% ka vastava avalduse teinud, ühekordsetel väljamaksetel oli see suhe 84% ja fondipensionil 91%. Alates 2020. aasta 6. novembrist on II sambast pensionile jäädes igäihe enda valida, kas sõlmida pensionileping või võtta fondipension või ühekordne väljamakse.

Joonis 1. Vanaduspensionäride arv, sh II sambaga liitunud vanaduspensionärid

Joonis 2. II sambaga liitunud vanaduspensionäride jaotus väljamakse liigi järgi

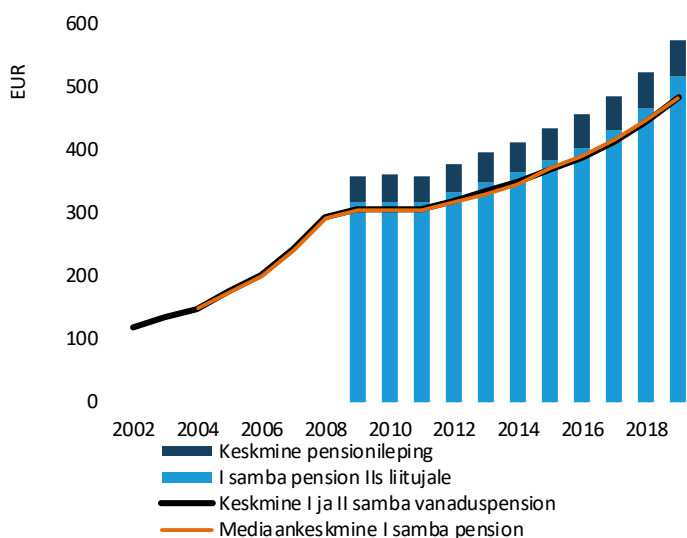

- Keskmine I ja II samba¹ vanaduspension kokku oli 2020. aasta lõpus 528 eurot. I samba pensioniindeks oli 2020. aastal 1,08. Keskmine staaž vanaduspensionäridel oli 43,85 aastat, samas kui uutel pensionäridel oli see 39,9 aastat. II samba mõju keskmisele vanaduspensionile oli marginaalne, kuna pensionileping on vaid 2,7%-l vanaduspensionäridest.
- Mediaankeskmine I samba vanaduspension oli ainult 80 senti võrra suurem aritmeetilisest keskmisest.
- I samba vanaduspensionäridel, kes ei ole liitunud II sambaga, oli keskmine pension 517 eurot. II sambast pensionilepingu väljamakse saajate keskmine pension koos I samba pensioniga oli üle 620 euro. Erinevus tuleneb osaliselt ka II sambaga liitunud pensionäride kõrgematest I samba pensioniõigustest.

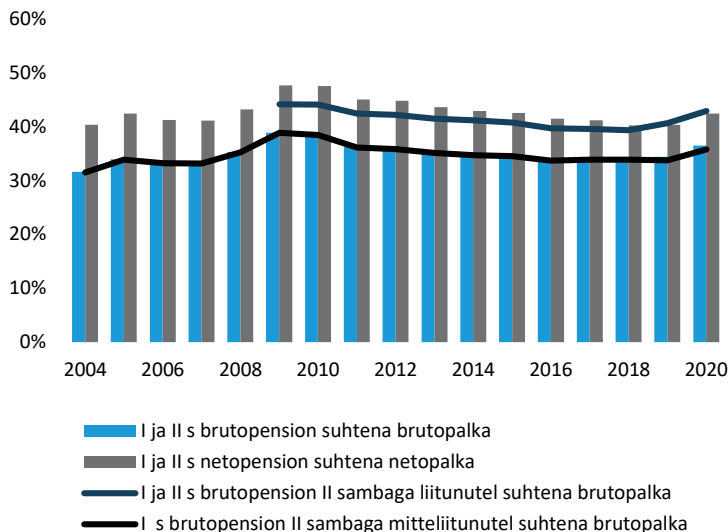
¹ II sambas arvestatakse ainult eluaegseid kindlustuslepinguid.

- ◇ Keskmise I ja II samba brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka oli 2020. aasta lõpus 36,5%, samade näitajate netosuhe oli 42,4%. Mõlemad näitajad suurenesid umbes 2 protsendipunkti võrra, kasv tulenes keskmise pensioni kiiremast tõusust (üle 9%) võrreldes keskmise palga kasvuga (2,9%).

Joonis 3. Keskmise vanaduspension ja II samba pensionileping

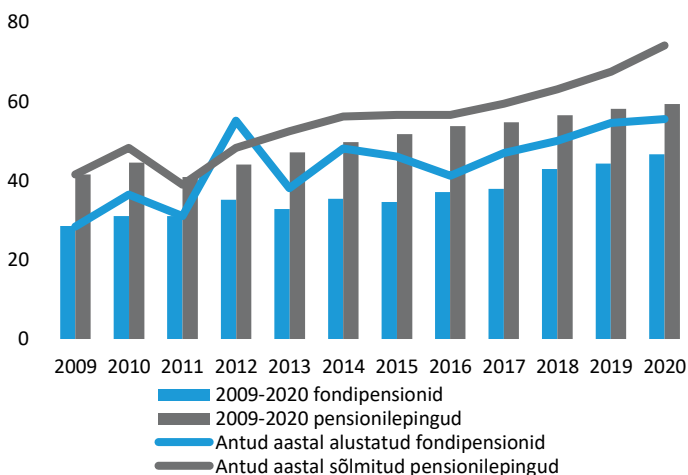

Joonis 4. Keskmise pensioni ja Eesti keskmise palga suhted

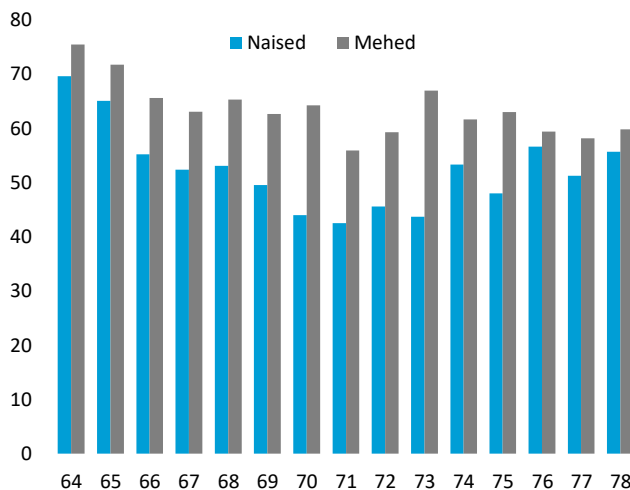

- ◇ Keskmise II samba pensionilepingu alusel makstava pensioni suurus oli 2020. aasta lõpus 59,3 eurot kuus (2019. aastal 58,1 eurot), keskmine fondipension 55,5 eurot kuus (2019. aastal 54,5 eurot) ja keskmine ühekordne väljamakse 1290 eurot. Samas keskmine väljamakse pensionilepingu alusel oli 2020. aastal pensionile jäänud inimestel 74 eurot kuus.
- ◇ 88% pensionilepingutest olid garantiiperioodiga, keskmine garantiiperioodi pikkus oli 13,5 aastat.
- ◇ Meeste keskmine pensionilepingu väljamakse kuus oli 20% suurem kui naistel, sealjuures oli pensionilepingu sõlminud inimeste hulgas mehi 51% ja naisi 49%. Võrdluseks I samba vanaduspensionäride hulgas oli naiste keskmine pension 2,3% võrra kõrgem meeste keskmisest pensionist ning meeste ja naiste suhe vastavalt 36% ja 64%.

Joonis 5. Keskmise II samba fondipensioni ja pensionilepingu väljamakse uutel ja kõikidel pensionäridel

Joonis 6. II samba pensionilepingu väljamaksete jaotus soo ja vanuse lõikes

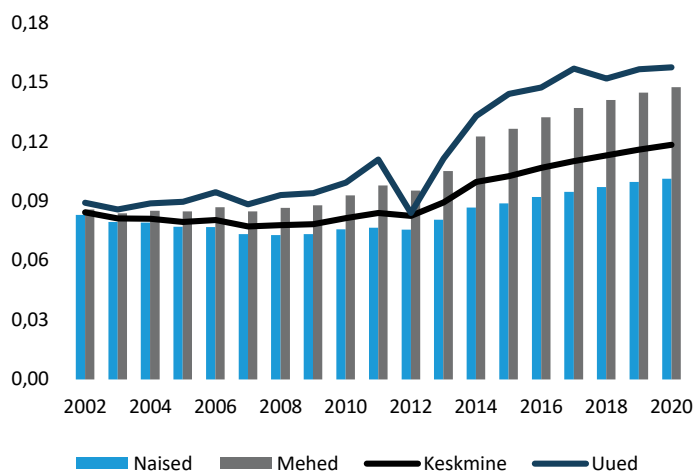

- ◇ I samba vanaduspensionide Gini koefitsient² on viimastel aastatel tõusutrendis. 2019. aastal oli see 0,118, mis on keskmiselt 3,5 korda väiksem 18-64 aastaste isikute sissetulekute Gini koefitsiendist. Vanaduspensionide ebavõrdsuse kasv tuleneb eelkõige uute pensionäride pensionide suuremast varieerumisest (Gini koefitsient oli 0,158), kuna nende pensionit mõjutab järjest rohkem palgast sõltuv kindlustusosak.

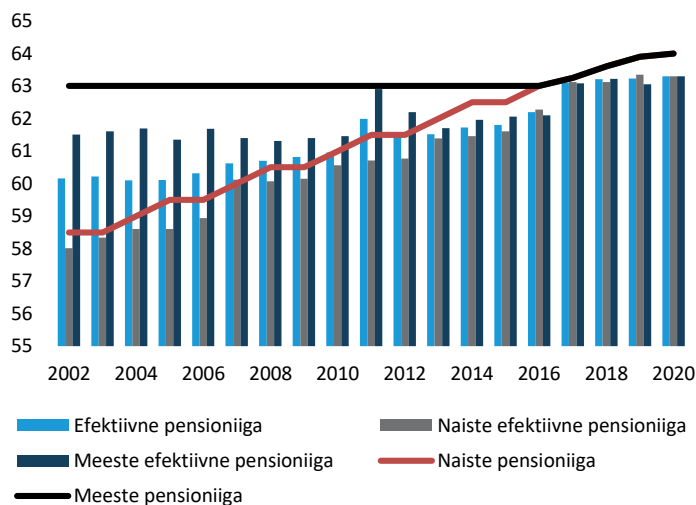
² Näitab sissetulekute ebavõrdsust - mida väiksem, seda väiksem ebavõrdsus.

- ◊ II samba pensionilepingute Gini koefitsient oli 2020. aastal 0,28 ehk on natuke väiksem töötajate koefitsiendist. II samba puhul tuleb sissetulekute ebavõrdsusse suhtuda esialgu reservatsiooniga, kuna kogumisperiodid on erinevad ja sissetulekute jaotusest on alumine osa ära lõigatud (ühekordsed väljamaksed ja fondipensionid).
- ◊ Alates 2016. aastast on riiklik vanaduspensioniga meestel ja naistel sama. 2020. aastal oli pensioniiga 63. aastat ja 9 kuud. I samba uute pensionäride keskmine efektiivne³ vanaduspensioniga oli 2020. aastal 63. aastat ja 5 kuud.

Joonis 7. I samba vanaduspensionide Gini koefitsiendid

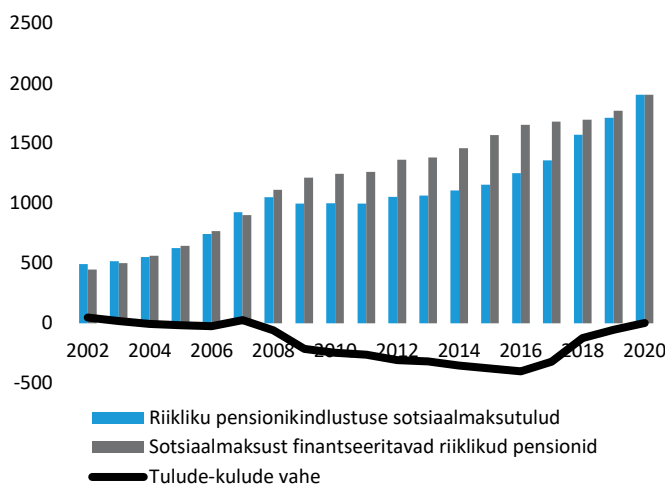

Joonis 8. I samba uute vanaduspensionäride efektiivsed pensioniead

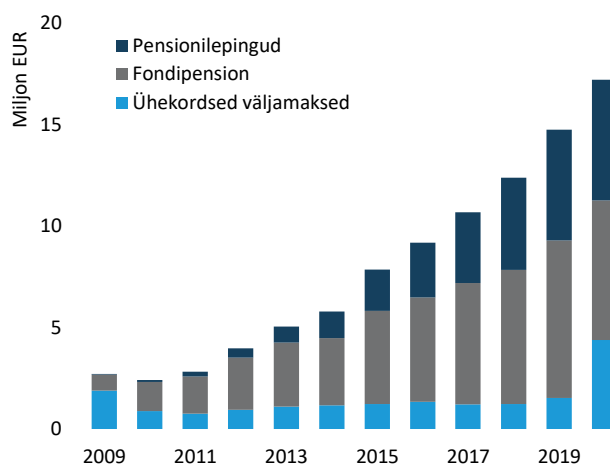

- ◊ Riikliku pensionikindlustuse tulud ja kulud olid 2020. aastal sisuliselt võrdsed, puudujääk oli alla 10 000 euro. Defitsiidi vähenemise (57 miljoni euro võrra) põhjusteks olid eelkõige töövõimereformi tõttu töövõimetuspensionäride osaline lahkumine pensionisüsteemist Töötukassasse, kuid ka riigipoolsete 4% sissetulekute ajutine peatamine alates 2020. aasta juulist. Töötukassa töövõimehüvitiste kulu suurenes samal ajal 276 miljonilt eurolt 336 miljoni euroni. Riigipoolsed 4% sissetulekud vähenesid umbes 147 miljoni euro võrra.
- ◊ II sambast on pensionäridele välja makstud kaheteistkümne aastaga 95 miljonit eurot, sellest 17,2 miljonit maksti 2020. aastal.
- ◊ Ühekordsete väljamaksete maht kasvas aastaga ligi kolm korda 4,4 miljoni euroni. Ühekordsete väljamaksete mahtu suurendasid nii uute väljamaksete kasv kui ka lõppevate fondipensionide lõpus valitud ühekordsed väljamaksed. Fondipensionide väljamaksete aastane maht oli 6,9 miljonit eurot ja pensionilepingute aastane väljamaksete maht 6 miljonit eurot.
- ◊ II samba pensionilepingute reservide summa oli 2020. aasta lõpus 99,6 miljonit eurot, kasv oli aastaga 5 miljonit eurot. Reservide kasvu pidurdas eelkõige uute sõlmitud pensionilepingute arvu märkimisväärne vähenemine. Vähenemine on tõenäoliselt tingitud II samba reformi, mille kohaselt ei pea edaspidi enam pensionilepinguid kohustuslikus korras sõlmima, ootuses. Kui 2018. aastal sõlmiti kokku 1256 lepingut ja 2019. aastal 792 lepingut, siis 2020. aastal sõlmiti ainult 404 lepingut.

Joonis 9. Riikliku pensionikindlustuse eelarve tulud, kulud ja vahe

Joonis 10. II samba väljamaksete absoluutmahud aastast

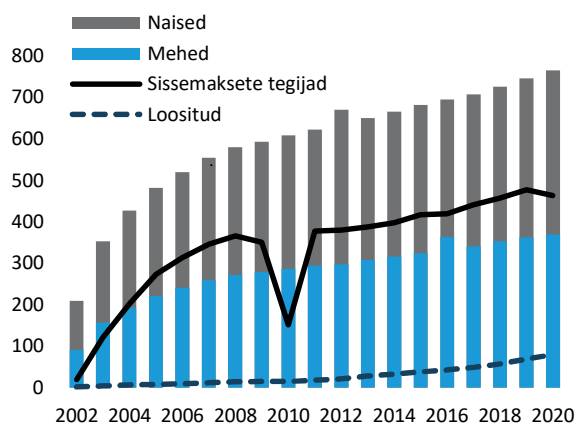

³ Tegelik statistiline pensioniiga

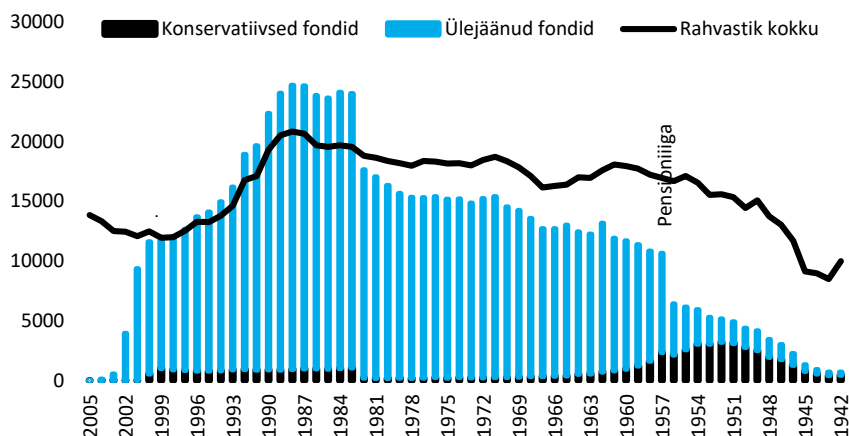
1.2. Kogumine – liitunud, mahud ja sissemaksed

- ◇ 2020. aasta lõpus oli avatud 764 769 pensionikontot. Aastaga lisandus 18,8 tuhat uut liitunut. Eelmisel aastal said erandkorras liituda ka vahemikus 1970 kuni 1982 sündinud, keda kõigi uute liitunute hulgas oli 2124 inimest.
- ◇ 2019. aasta septembrist muutusid II sambas investeerimispiirangud, mille tulemusena kadus ära senine pensionifondide jaotamine aktsiate osakaalu järgi. Teistest kohustuslikest pensionifondidest saab eristada konservatiivseid pensionifonde. Konservatiivsetes fondides oli 2020. aasta lõpus 8% liitunutest (2019. aastal samuti 8%). Konservatiivsetes fondides on eelkõige inimesed, kes on pensioniea lähedal, kuid ka aastatel 1983-2000 sündinud, kes loositi pensionifondi ja ei ole loosifondi ümber vahetanud (umbes 16 500 inimest).
- ◇ Liitunute osakaal, kes tegid II sambasse ka sissemaksed, oli aastast keskmiselt 61%.
- ◇ Süsteemi algusest arvates on pensionifond loositud 80 074 inimesele, mis moodustab 10,5% kõigist liitunutest. Eelmisel aastal loositi fond 10 854 inimesele, nendest 7% vahetas hiljem loosifondi. Alates 2019. aasta juunist loosifondid muutusid. Konservatiivsete pensionifondide asemel loositakse nüüd pensionifond kolme kõige madalama jooksva tasu määraga vähemalt 75% aktsiaosakaaluga fondi vahel. 2020. aasta märtsist kuni 2021. aasta märtsini on loosifondideks SEB Indeks 100, Swedbanki K1990-1999 indeks ja Tuleva Maailma Aktsiate pensionifondid.

Joonis 11. II sambaga liitunud ja sissemaksete tegijad (tuhat inimest)

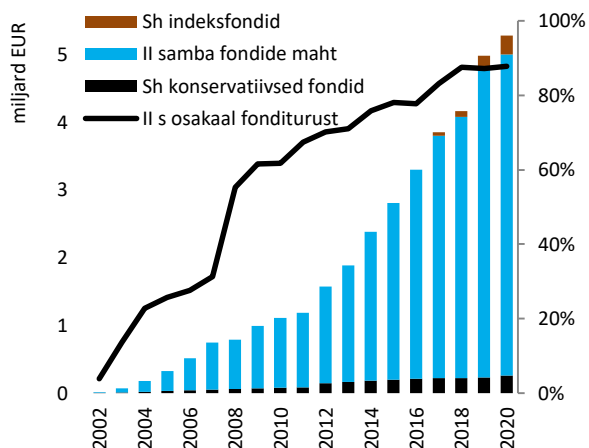

Joonis 12. II sambaga liitunud fondi strateegia ja vanuse järgi (tuhat inimest)

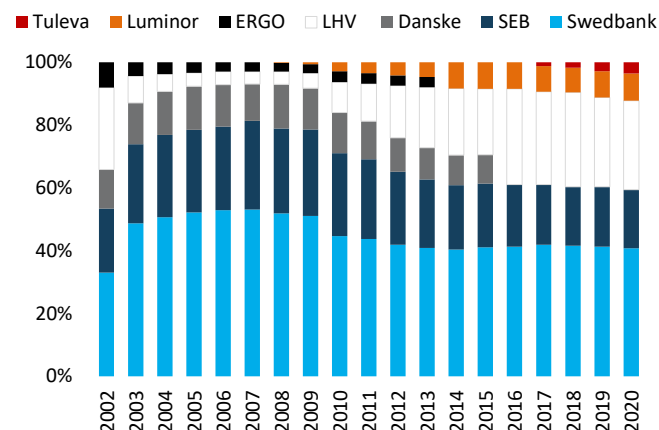

- ◇ II samba fondide maht oli 2020. aasta lõpus 5,29 miljardit eurot. Aastane kasv oli 0,54 miljardit eurot, mis on 0,27 võrra väiksem kui eelmine aasta. Väiksema kasvu põhjuseks on riigipoolsete sissemaksete ajutine peatamine ja mõnevõrra väiksem fondide tootlus 2020. aastal.
- ◇ II sambas on 5 fondivalitsejat, kes valitsevad 24 pensionifondi. 2020. aastal uusi fondivalitsejaid turule ei tulnud ja nende ühinemisi ei olnud. LHV tõi turule uue pensionifondi LHV Pensionifond Roheline, mis investeerib vähemalt 75% oma varast aktsiariskiga instrumentidesse ja kaotas ära pensionifondi LHV Pensionifond Eesti.
- ◇ Pensionifondide etteantud aktsiariski osakaalude kadumise tõttu 2019. aasta septembris ei eristata statistika ülevaates ega ka Pensionikeskuse veebilehel pensionifonde enam nende aktsiaosakaalu järgi. Konservatiivsete pensionifondide, mis investeerivad maksimaalselt 10% aktsiatesse ja mida saab teistest pensionifondidest selle alusel eristada, turuosa jäi aastaga samale 4,9% tasemele. Lisaks on võimalik eristada ka indeksfonde, kui fondivalitseja on oma fondi ise selliselt defineerinud. Indeksfondide osakaal tõusis 2020. aastal 3,6%-lt 5,3%-ni.
- ◇ II samba osakaal investeerimisfondide seas jäi samale tasemele, mis oli 2020. aastal (87%).
- ◇ Fondivalitsejate turuosad 2020. aastal oluliselt ei muutunud. Luminori ja Tuleva turuosad natuke tõusid, Swedbanki ja SEB turuosad langesid. Väikseima fondivalitseja – Tuleva – vara maht oli aasta lõpuks 3,7% II samba kogu varast.

Joonis 13. II samba fondide mahud fondi strategია järgi

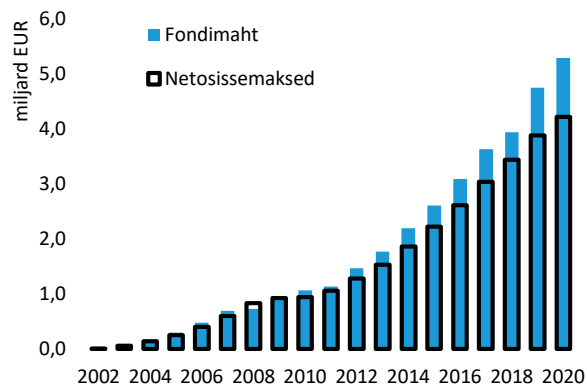

Joonis 14. II samba fondivalitsejate turuosad

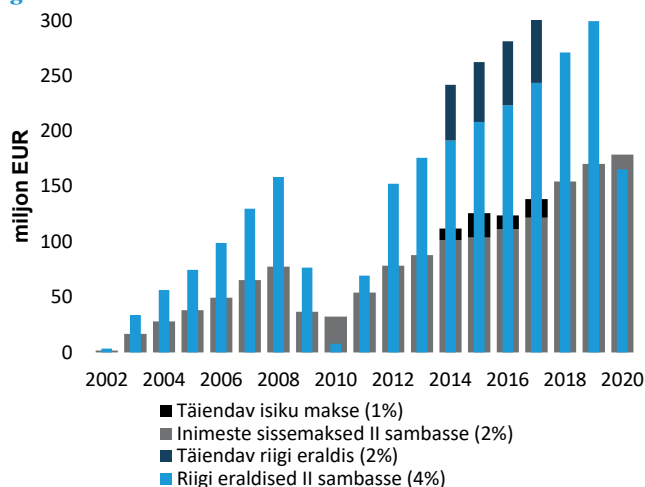

- ◇ 2020. aasta lõpus ületas II samba vara maht sisse makseid ca 1,07 miljardi euroga. Aastaga oli osakuomanike investeerimistulu suurenenud umbes 200 miljoni euro võrra.
- ◇ 2020. aastal kanti riigi poolt II sambasse 166 miljonit eurot. Riigi poolsed 4% sisse makseid II sambasse olid ajutiselt peatatud alates juulist 2020. Isikute enda makseid olid kogu aasta jooksul 156 miljonit eurot. Riigi vanemapensioni makseid olid 22,7 miljonit eurot (joonis 16 sisaldub inimeste sisse maksetes).
- ◇ 2020. aasta oktoobris oli võimalik esitada avaldusi ka isiku enda 2% sisse maksete peatamiseks perioodil 01.12.2020-31.08.2021. Kokku esitas maksete ajutiseks peatamiseks avalduse 9575 inimest. Avalduse esitanutest 3846 olid mehed ja 5729 olid naised.

Joonis 15. II samba sisse makseid, fondide maht ja väljamakseid (- märgiga)

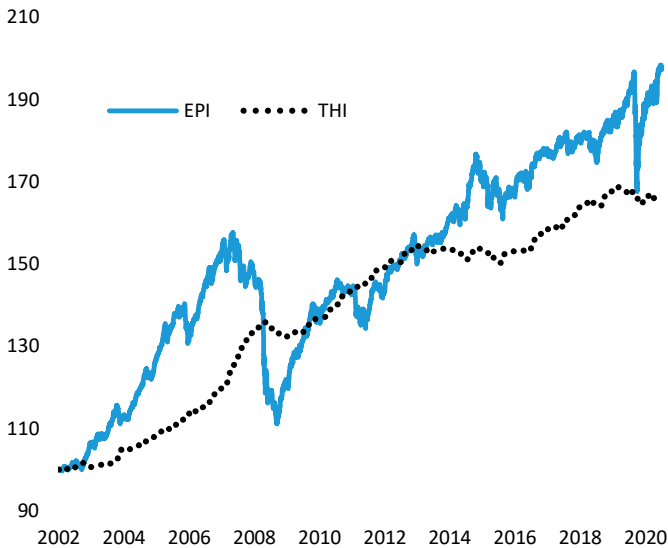
Joonis 16. II sambasse sisse makseid riigi ja inimeste osa järgi

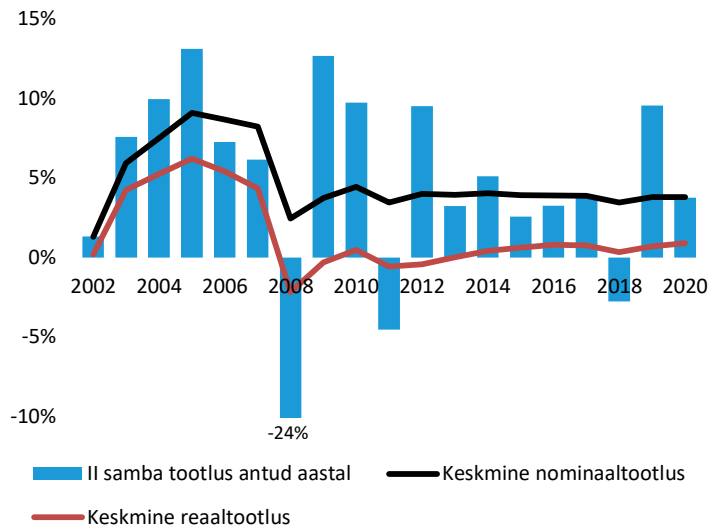
1.3. Kogumine – tootlus, tasud ja investeeringud

- ◇ Keskmise II samba nominaaltootlus oli 2020. aastal 3,7% (2019. aastal oli 9,5%). Keskmise II samba aastane tootlus alates 2002. aastast oli 2020. aasta lõpus 3,8% ja ka reaaltootlus oli positiivne (0,9%).
- ◇ EPI indeks oli 2020. aasta lõpus 33 punkti võrra kõrgem THI kumulatiivsest kasvust. Tänu positiivsele keskmisele reaaltootlusele suurenes vahe aastaga 11 punkti võrra.

Joonis 17. II samba fondide EPI indeksi ja THI muutused

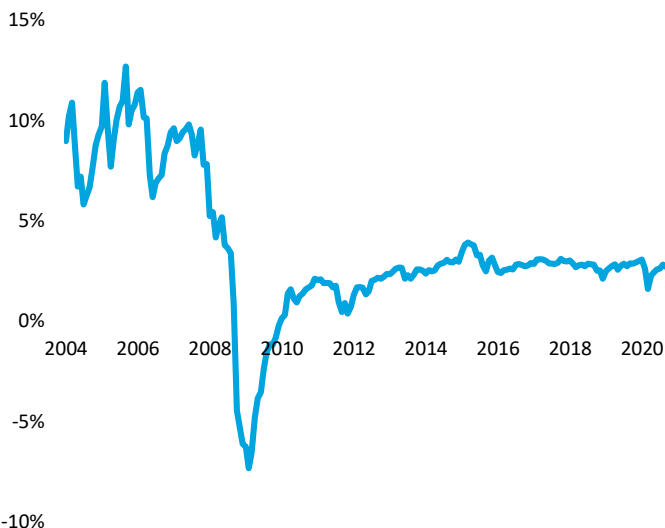

Joonis 18. II samba kumulatiivsed tootlused alates fondi loomisest fondi liikide lõikes

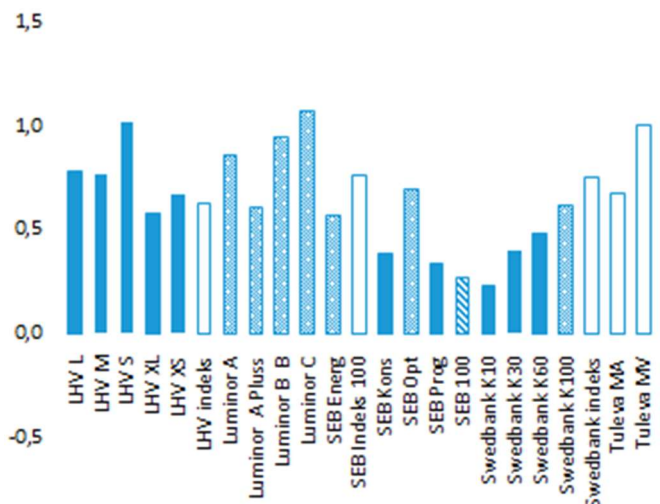

- ◇ II samba fondide keskmine aastane rahavoogudega (sissemaksed ja väljamaksed) kaalutud tootlus, alates II samba loomisest, kõikus kuni 2008. aastani 6-12% vahel. 2008. aasta finantskriisi ajal langes see kuni -7%-ni ja on alates 2010. aastast jäänud 2-3% vahele. 2020. aasta lõpus oli II samba keskmine rahavoogudega kaalutud tootlus 3,2% (reaaltootlus 0,9%).
- ◇ Sharpe'i suhtarvuga on võimalik mõõta portfelli riski ja tootluse suhet. Mida kõrgem suhtarv, seda kõrgemat tootlust riski kohta fond pakub ehk seda enam on riski vähendatud, mis on investorile kasulik⁴. Käesolevalt on kasutatud riskivaba tuluna Saksa riigi kolme kuu võlakirja intressimäärasid (3m Bubill), perioodiks on võetud ajavahemik fondi loomisest kuni 31.12.2020.
- ◇ Parima riski ja tootluse suhtega (kõrgeim Sharpe'i suhtarv) fondideks olid Luminor C, LHV S ja Tuleva Maailma Võlakirjad. Kuna pensionifondid on loodud erinevatel ajahetkedel, siis kõiki fonde omavahel võrrelda ei saa. Võrdluse lihtsustamiseks on värvitud joonisel 20 samal ajaperioodil loodud fondid ühte värvi.
- ◇ Positiivset reaaltootlust (rahavoogusid arvestamata) näitasid 2020. aasta lõpuks 21 pensionifondi. Negatiivse reaaltootlusega fondidest (kokku 3) omakorda kaks fondi olid konservatiivsed fondid, mille eesmärk ei olegi otseselt THI-d ületada.

Joonis 19. Rahavoogudega kaalutud tootlus II samba algusest

Joonis 20. II samba fondide Sharpe'i suhtarv⁵

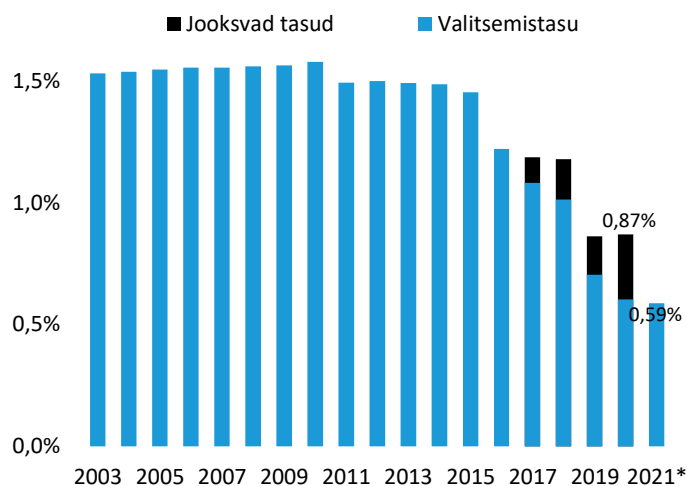

⁴ loe täpsemalt nt siit:
http://www.tarkininvestor.ee/wiki/index.php/Sharpe_suhtarv

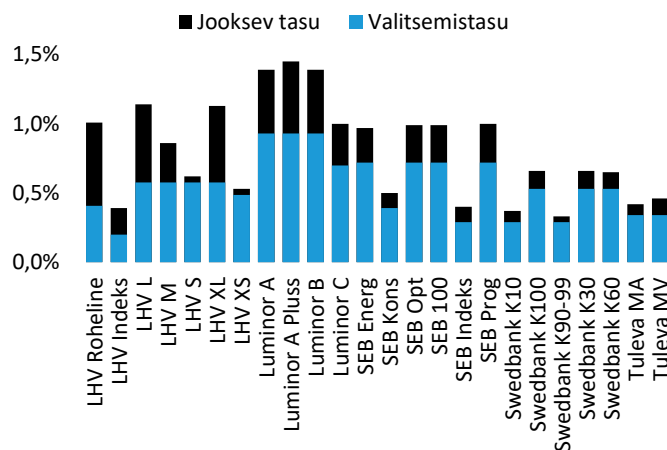
⁵ Vastutamatusesäte: Sharpe'i suhtarvu usaldusväärsus on piiratud ning ta ei ole näitajana piisav andmaks sisulisi hinnanguid fondijuhtimise kvaliteedile ning fondi üldisele riskisusele. Sharpe'i suhtarvu tuleb käsitleda kui täiendavat, fondide kohta avaldavat informatsiooni. Sharpe'i suhtarvu ei tohi käsitleda kui peamist sisendinfot investeerimisotsuste tegemiseks.

- ◇ Kohustuslike pensionifondide keskmised tasumäärad olid kuni 2015. aastani suhteliselt muutumatud. 2015. aastal hakkas kehtima uus mahtudest sõltuv regressiivne valitsemistasude vähendamise skaala, mis langetas oluliselt valitsemistasusid. 2019. aasta septembris jõustus järjekordne tasusid puudutav muudatus, mis täiendavalt langetas kohustuslike pensionifondide valitsemistasusid.
- ◇ Osakute väljalasketasu, mille võtmine keelati 2011. aastast, kaotasid fondivalitsejad ära juba aasta varem. 2017. aastast langes osakute tagasivõtmistasu piirmäär 1%-lt 0,1%-le (konservatiivsetel fondidel 0,05%). Praktikas ükski fondivalitseja kohustusliku pensionifondi osakute tagasivõtmistasu ei võta.
- ◇ Keskmine valitsemistasu oli 2014. aasta lõpus veel 1,45%, kuid 2020. aasta lõpuks oli see langenud juba 0,6%-ni. 2021. aasta veebruari alguse seisuga oli keskmine valitsemistasu langenud 0,59%-ni.
- ◇ Fondivalitsejate lõikes oli keskmine valitsemistasu 2021. aasta veebruaris Tuleval 0,34%, Swedbankil 0,52%, LHV-l 0,57%, SEB-l 0,66%, ja Luminoril 0,92%.
- ◇ 2018. aastast peavad fondivalitsejad avaldama ka oma pensionifondide jooksvaid tasusid, mis sisaldavad muuhulgas tehingukulusid ja ka nende investeerimisfondide tasusid, kuhu pensionifondid investeerivad. Keskmine jooksev tasu oli 2020. aastal 27 baaspunkti võrra kõrgem (0,87%) kui valitsemistasu.
- ◇ Fondivalitsejate lõikes olid keskmised jooksvad tasud 2021. aasta veebruaris Tuleval 0,42%, Swedbankil 0,64%, SEB-l 0,94%, LHV-l 1,06% ja Luminoril 1,38%.
- ◇ Indeksfondide jooksev tasu oli SEB-l 0,4%, Tuleval 0,42%, Swedbankil 0,33% ja LHV-l 0,39%.
- ◇ 2021. aasta alguses võtsid LHV pensionifondid L ja XL edukustasu, mille suurus oli vastavalt 0,36% ja 1,12% osaku puhaskäibest.

Joonis 21. II samba fondide keskmised valitsemistasud ja jooksvad tasud

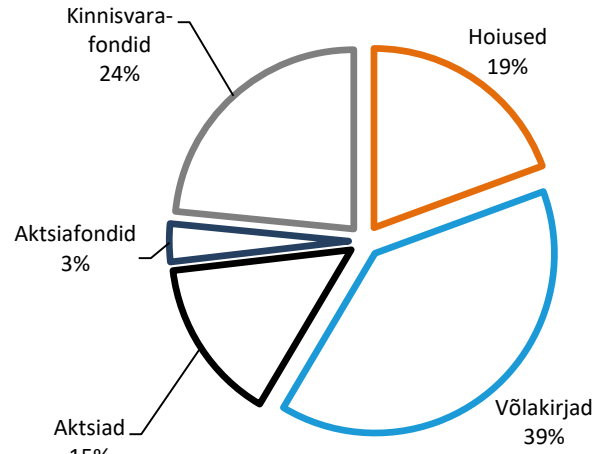
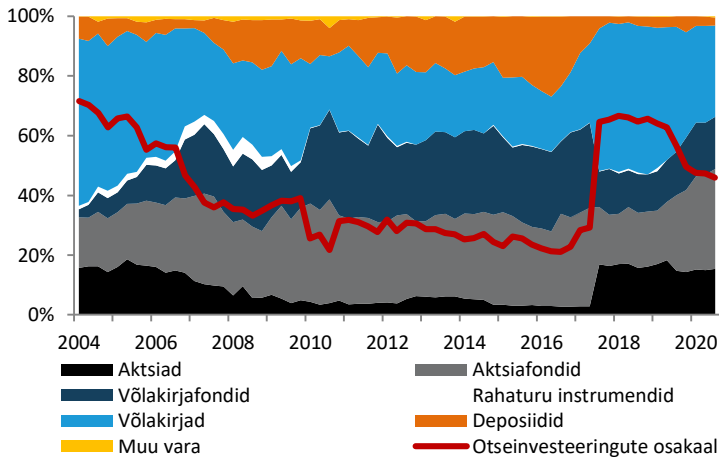
Joonis 22. II samba valitsemistasud ja jooksvad tasud fondide lõikes.

- ◇ Aktsiariski omavad instrumendid moodustasid 2020. aasta lõpus 49% kohustuslike pensionifondide varast. Varasemad maksimumosakaalud olid aastatel 2007 ja 2019 umbes 40%, keskmine on olnud umbes 1/3 varast. Otseinvesteeringute osakaal aktsiasesse ja võlakirjadesse tõusis järsult 2017. aasta lõpus, kuid viimastel aastatel on hakanud jälle langema. 2020. aasta lõpus oli see osakaal 46%.
- ◇ Tähtjaliste hoiuste ja arvelduskontode osakaal püsis 2008-2013. aastatel stabiilselt 15% lähedal, kuid enne 2008. aastat oli see valdavalt alla 5%-i. 2016. aasta III kvartalis oli deposiitide osakaal ajaloo kõrgeimal tasemel (27%). 2020. aasta lõpus oli deposiitide osakaal ainult 2,7%.
- ◇ Suurim osa varast investeeritakse Irimaale (19%) ja Luksemburgi (18%), järgnevad Eesti (14%) ja Ameerika Ühendriigid (9%). Eesti investeeringute osakaal on aastaga langenud 2 protsendipunkti võrra.
- ◇ 19% Eesti investeeringutest moodustavad tähtjalised hoiused ja arvelduskontod. 2016. aastal oli see osakaal 81%. Otse Eesti ettevõtete aktsiasesse ja võlakirjadesse investeeritakse 7,6% II samba varast. Ülejäänud osa Eesti investeeringutest moodustavad erinevad fondid, mis samuti investeerivad Eestisse. Arvestamata hoiuseid, investeeritakse seega Eestisse kokku üle 11% II samba varast (2019. aastal 12%).

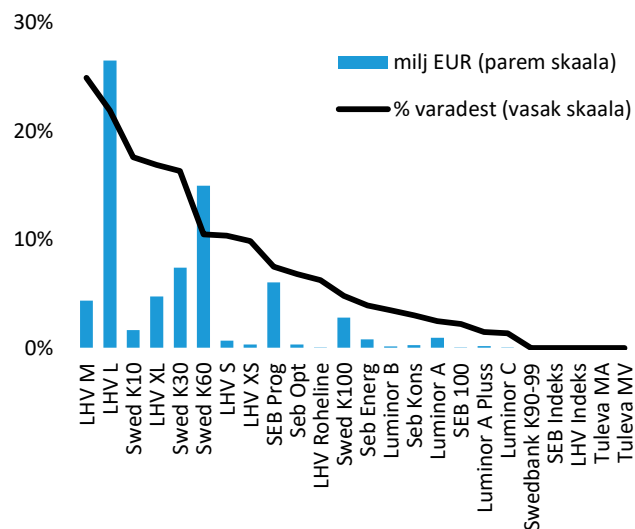
Joonis 23. II samba fondide investeeringute jaotus

Joonis 24. II samba fondide Eesti investeeringute jaotus

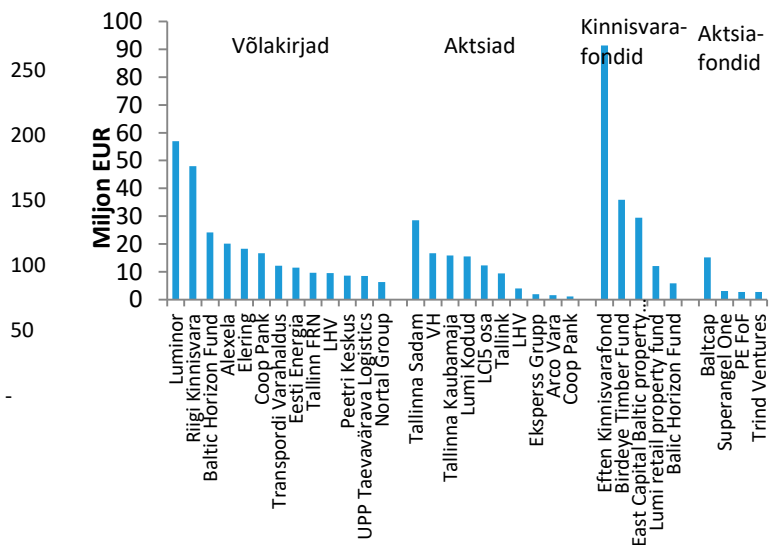

- ◇ Jättes kõrvale hoiused, investeerivad suhtena fondi varasse kõige rohkem Eestisse LHV pensionifondid. LHV pensionifondi M varast 25% ja LHV L varast 22% ning LHV XL varast 17% on investeeritud Eestisse. Kokku on LHV pensionifondide varast investeeritud Eestisse 20%. Swedbanki pensionifondid on keskmiselt Eestisse investeerinud 10%, SEB 6% ja Luminor 2%. Tuleva fondid Eestisse ei investeri.
- ◇ Eesti investeeringute valik on viimastel aastatel oluliselt laienenud, eelkõige just võlakirjade osas. Joonisel 25 on fondimahtude all toodud ainult Eesti investeeringute mahud.

Joonis 25. II samba fondide Eesti investeeringute mahud (parem skaala) ja osakaalud (vasak skaala) fondide lõikes

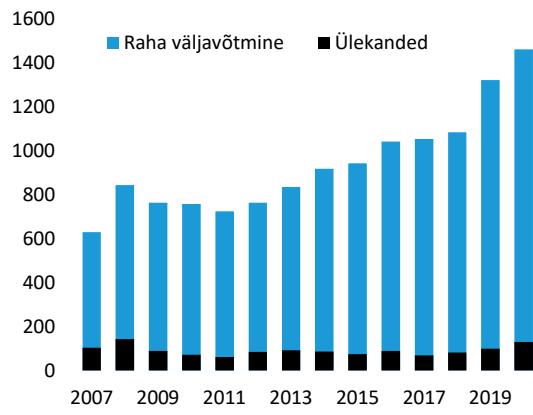
Joonis 26. II samba fondide Eesti investeeringud (milj EUR)

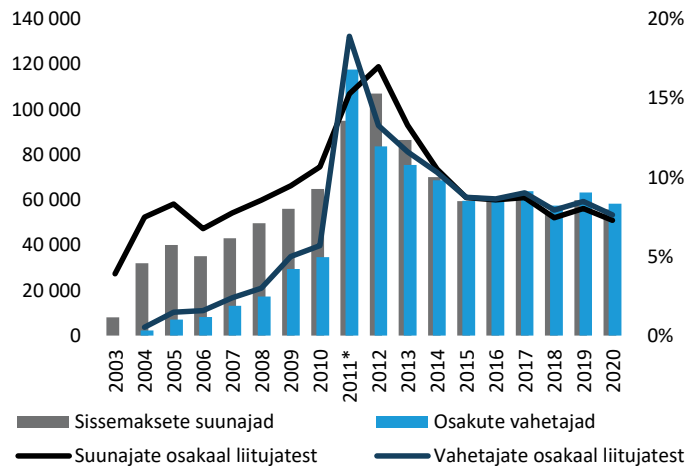
1.4. Kogumine – vahetamine, suunamine ja pärimine

- ◇ II samba pärimised algasid 2007. aastal. 2020. aasta lõpu seisuga on esitatud 14 404 pärimisavaldust. 2020. aastal esitati 1591 pärimisavaldust.
- ◇ 91% pärimisavaldustest on esitatud raha pensionifondist väljavõtmiseks. See osakaal alguses kasvas, kuid hiljem on jäänud stabiilseks (2020. aastal 92%).
- ◇ Pärimise teel on pensionifondidest raha välja võetud kokku 39,6 miljonit eurot (2020. aastal 7 miljonit eurot).
- ◇ Sissemaksete ümbersuunamiste arv ja osakute vahetamiste arv on viimastel aastatel stabiliseerunud 55 ja 65 tuhande inimese vahele. 2020. aastal vahetas pensionifondi osakuid 58 330 ning sissemakseid suunas 55 701 inimest. Keskmiselt esitas iga pensionifondi vahetaja 1,44 avaldust ja sissemaksete suunaja 1,22 avaldust aastas.

Joonis 27. Pärimisavalduste arv

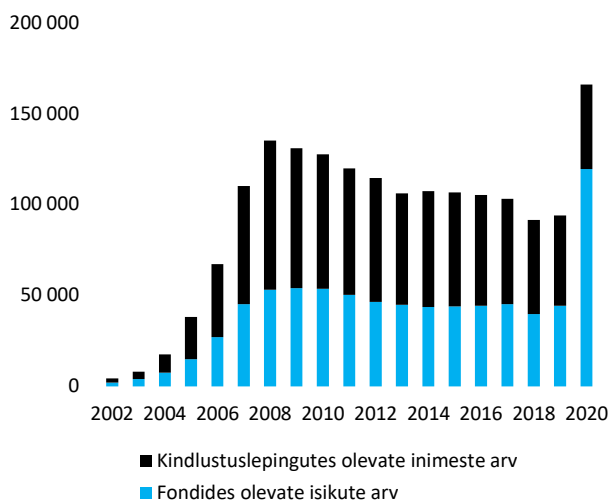
Joonis 28. Osakute vahetajate ja sissemaksete suunajate arv (* avalduste koguarv)

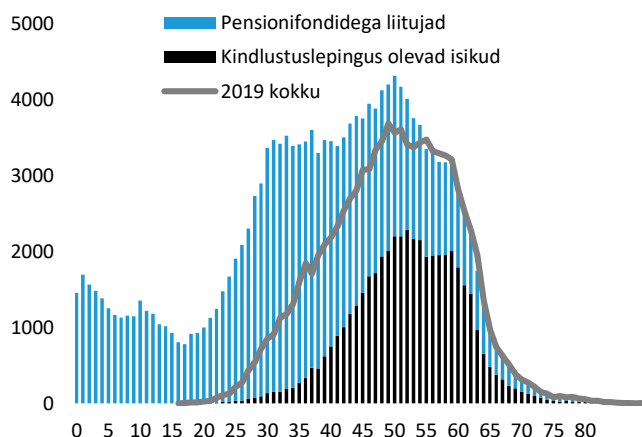
2. VABATAHTLIK KOGUMISPENSION

- ◇ 2020. aasta lõpus oli kehtiv III samba kindlustusleping 46 500 inimesel ja III samba fondidega oli liitunud 120 700 (mõlemal juhul isikute arv, kellel kogutud summa on suurem kui 0), kokku oli III sambas seega umbes 167 200 inimest (aastaga suurenes 73 tuhande inimese võrra). Nende inimeste arv, kes olid sõlminud kindlustuslepingu, vähenes 2020. aastal umbes 3 100 inimese võrra ja fondidega liitunute arv suurenes umbes 76 500 inimese võrra.
- ◇ III sambaga liitunute arvu järsk tõus oli tingitud seaduse muudatusest, mille kohasel enne 2021. aastat liitunud inimestel jääb soodsama maksumääraga raha väljavõtmise vanuseks 55. aastat. Hiljem liitunutel võrdsustatakse see vanus paindliku vanaduspensioniea alguse vanusega.
- ◇ 2020. aastal III samba fondidega liitunutest oli 18% ehk 22 tuhat inimest nooremad kui 18. aastased. Nende inimeste keskmine kontojääk oli aasta lõpus 30 eurot. 2020. aastal liitunud täisealiste inimeste keskmine kontojääk oli aasta lõpus 338. eurot
- ◇ III samba kindlustuslepingu sõlminud isikute keskmine vanus (52 aastat) on 18 aasta võrra kõrgem fondidega liitunute omast (34 aastat). Kui varasemalt on III sambaga liitunute keskmine vanus aasta aastalt järjest tõusnud, siis 2020. aastal pensionifondidega liitunute keskmine vanus langes 13. aasta võrra. Mehi ja naisi on III sambaga liitunud enam-vähem võrdselt.

Joonis 29. III sambaga liitunud isikute arv

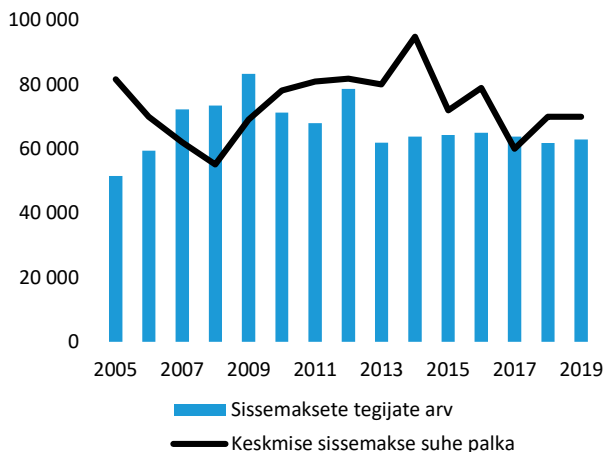
Joonis 30. III sambaga liitunute vanuseline struktuur

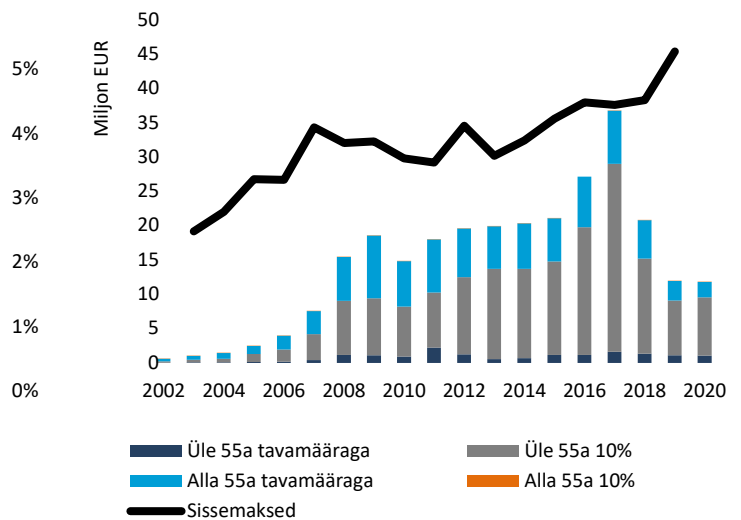
- ◇ III sambasse tegi sissemakseid 2019.⁶ aastal 62 960 inimest, mis oli umbes 1100 inimese võrra rohkem kui 2018. aastal. Sissemaksete tegijate keskmine vanus, mis viimastel aastatel on pidevalt tõusnud, langes 2019. aastal 1,2 aasta võrra 48,9 aastani.
- ◇ Sissemaksete maht suurenes 7,1 miljoni euro võrra, ulatudes 45,4 miljoni euroni. 2020. aastal oli väljamakstud summa (12 miljonit eurot) sama, mis 2019. aastal. Võrdluseks 2017. aastal oli väljamaksete maht 36,8 miljonit eurot.
- ◇ Sissemaksete tegijate keskmine kuine sissetulek oli 2019. aastal 2 060 eurot (2018. aastal 1 833 eurot). Aritmeetiline keskmine sissemakse oli 2019. aastal 721 eurot aastas, samas kui mediaan keskmine oli ainult 396 eurot. Seega olid valdav osa sissemaksetest suhteliselt väikesed. Keskmine sissemakse määr oli 2019. aastal 3,5% isiku tulust. Üldjuhul jäävad kõik sissemaksed alla 15% isiku tulust.
- ◇ 2020. aastal tegi III sambasse sissemakseid 304 tööandjat, kokku 3 753 töötaja eest, kogusummas 4,4 miljonit eurot. Aastaga on tööandjate arv suurenenud 115 võrra ja töötajate arv 803 võrra.
- ◇ Absoluutsummas on enim väljamakseid tehtud üle 55-aastastele 10% maksumääraga (2020. aastal 8,5 miljonit eurot), kuid väga suur osa raha võetakse III sambast välja ka enne 55. eluaastat, tavalise tulumaksumääraga (2020. aastal 2,2 miljonit eurot). Üle 55-aastastest inimestest on valinud eluaegse annuiteedi ja ei pea seetõttu oma väljamaksetelt tulumaksu maksma, umbes 100 inimest.

⁶ 2020. aasta andmed selguvad 2021. aasta teises pooles.

Joonis 31. III sambasse sissemaksete tegijate arv ja nende keskmise sissemaksu osakaal palgast

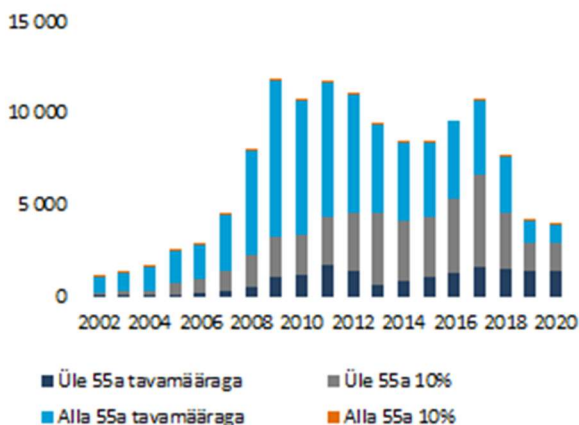

Joonis 32. III samba sissemaksete ja väljamaksete mahud⁷

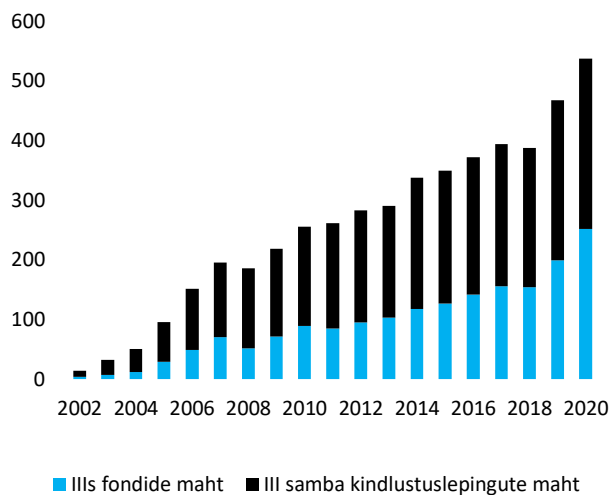

- ◇ III sambast raha välja võtvate inimeste arv vähenes 2020. aastal veelgi võrreldes eelnevate aastatega. Kokku võttis III sambast raha välja 2020. aastal 3 900 inimest (2019. aastal üle 4 160).
- ◇ III sambaga liitunudest oli 2020. aastal riiklikus vanaduspensionieas umbes 6 500 inimest, kellest väljamakseid said 2020. aastal 1870 inimest.
- ◇ Üle 55-aastaseid inimesi oli III sambas ca 32 000 (18 500 kindlustuses ja 13 500 fondides), kellest väljamakseid said 2020. aastal 2900 inimest. Seega olid 26% väljamaksete saajatest nooremad kui 55-aastased.
- ◇ Keskmine väljamakse fondidest oli 2020. aasta viimases kvartalis 1 440 eurot.

Joonis 33. III samba väljamaksete saajate arv väljamaksete maksustamise reeglite järgi

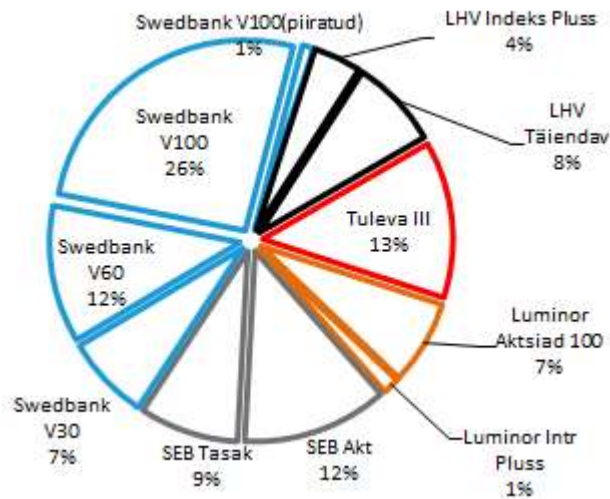
Joonis 34. III samba mahud (miljon eurot)

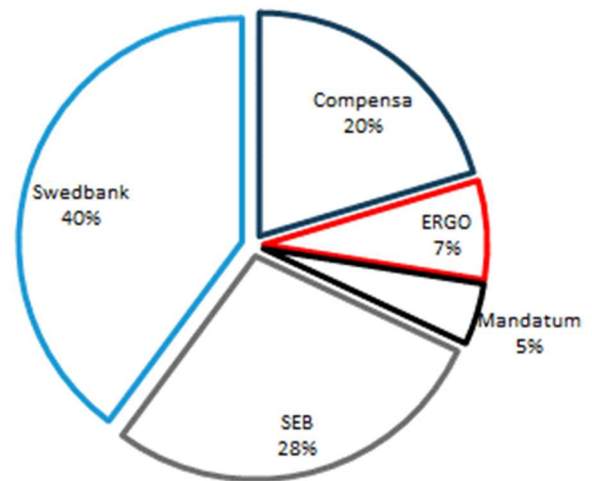
- ◇ III samba fondide maht oli 2020. aasta lõpus 252,2 miljonit eurot ja kindlustuslepingute reservide kogumaht oli 286 miljonit eurot. Mõlemal juhul mahud tõusid vastavalt 52,7 ja 18 miljoni euro võrra.
- ◇ III samba fondivalitsete turuosade kontsentratsioon vähenes 2019. aastal Tuleva pensionifondi tulekuga. Turu kontsentratsiooni näitav Herfindahli indeks tõusis III samba fondivalitsetel 0,34-lt 0,39-ni. III samba kindlustusseltside Herfindahli indeks oli 0,29.
- ◇ Nii kindlustuses kui fonditurul omab suurimat turuosas Swedbank, vastavalt 40% ja 46%.
- ◇ 2020. aasta detsembris tuli turule roheliselt investeeriv pensionifond LHV Pensionifond Roheline Pluss. Rohkem uusi pensionifonde III sambas turule ei tulnud.

⁷ Joonisel on puudu väljamaksed, mida tulumaksuga ei maksustata, kuid nende maht on olnud marginaalne.

Joonis 35. III samba fondide turuosad

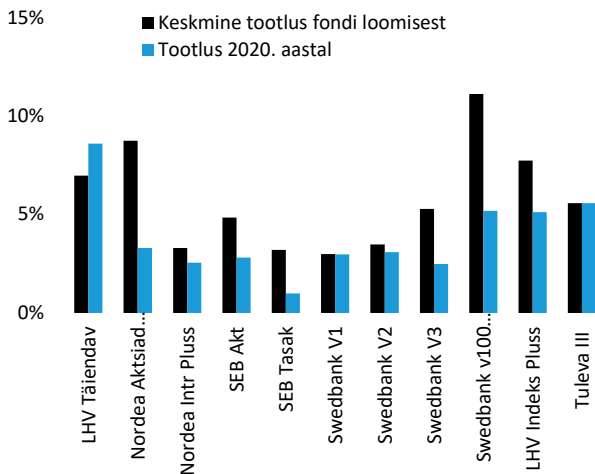

Joonis 36. III samba kindlustusseltside turuosad

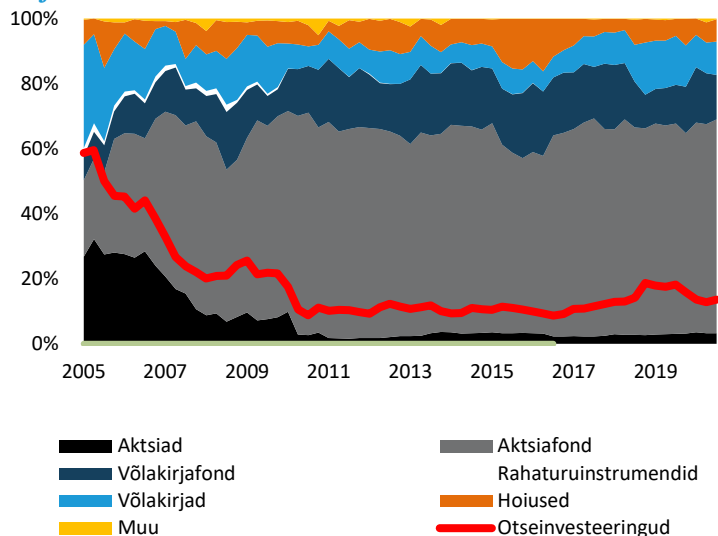

- ◇ III samba fondide keskmine tootlus alates 2002. aastast on 5,0%, 2020. aastal oli keskmine tootlus 3,6%. Pikaajaline keskmine aastane tootlus on seega III sambas 1,2 protsendipunkti võrra suurem kui II sambas.
- ◇ III samba fondide investeringute struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt muutumatu. Investeringutes domineerivad aktsiafondid, mille osakaal oli 2020. aastal 66%. Otseinvesteringute osakaal aktsiatesse ja võlakirjadesse langes 13,5%-ni.
- ◇ 29% investeringutest tehti 2019. aasta lõpus Iirimaale, 28% Luksemburgi ja 17% Rootsi. Eesti investeringute (sh hoiused) osakaal oli 12%.
- ◇ Kindlustuslepingute garanteeritud tootlused kogumisfaasis on minevikus jäänud 2-4% vahele. Viimastel aastatel on need langenud 0% lähedale. Sõltuvalt aastast ja kindlustusseltsist on aeg-ajalt makstud lisaks garanteeritud intressile ka kasumi boonust.

Joonis 37. III samba fondide tootlused fondi loomisest⁸ ja 2020. aastal.

Joonis 38. III samba fondide investeringute jaotus

⁸ Juhul kui fond loodi enne 2002. aastat, siis alates 2002. aastast.

Vaata lisaks: www.pensionikeskus.ee ja www.minuraha.ee